

XXI Międzynarodowa Konferencja
„Defence Matters – nowe wyzwania polityki bezpieczeństwa NATO i UE”
Kraków, 4 kwietnia 2014 r.

Konferencję „Defence Matters” otworzyła Prezes Fundacji Instytutu Studiów Strategicznych w Krakowie, Pani **Anna Szymańska-Klich**. W przemówieniu otwierającym konferencję zwróciła uwagę na nowe wyzwania i zagrożenia, jakie pojawiły się na arenie międzynarodowej w związku z bieżącymi wydarzeniami na Ukrainie. Zaznaczyła, że organizowana debata ma stać się przyczynkiem do refleksji nad nowymi scenariuszami oraz strategicznymi zasadami działania Organizacji Paktu Sojuszu Północnoatlantyckiego i Unii Europejskiej.

Przemówienie wprowadzające odczytał w imieniu nieobecnego Ministra Obrony Narodowej Rzeczypospolitej Polskiej **Tomasza Siemoniaka** prof. **Artur Gruszcak**. Szczególny nacisk położył na aktualne zagrożenia jakie pojawiły w związku z wydarzeniami za wschodnią granicą Polski. Ponadto zauważył jak ważną rolę będą odgrywać takie działania, jak cyberterrorizm. Podkreślił także znaczenie zwiększonego zaangażowania NATO oraz UE na arenie międzynarodowej, zwłaszcza w regionie Europy Środkowo-Wschodniej.

Podczas konferencji zostały poruszone trzy kluczowe kwestie w zakresie bezpieczeństwa NATO i UE. Pierwszy aspekt dotyczył wyzwań NATO po szczycie w 2014 r. Wystąpienie wprowadzające wygłosił Zastępca Sekretarza Generalnego NATO **Alexander Vershbow**. Główną tezą zaproponowaną przez sekretarza było stwierdzenie, iż w dzisiejszych czasach niemożliwe jest już traktowanie Rosji jako niegroźnego sąsiada. Według niego tylko silny, doinwestowany system odstraszenia jest gwarantem bezpieczeństwa. Vershbow wyraźnie podkreślił także znaczenie partnerstwa z takimi państwami jak Gruzja, czy Mołdawia oraz zaznaczył że drzwi do członkostwa w Sojuszu cały czas stoją dla tych państw otworem.

Pierwszy panel został poprowadzony przez **dr Marcina Zaborowskiego**, Dyrektora Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych. Na początku głos zabrał senator RP **Bogdan Klich**, który przedstawił cztery zasadnicze filary funkcjonowania NATO po szczycie w 2014 r. Po pierwsze jest to konieczność rozwiania wątpliwości dotyczących wagi Sojuszu Północnoatlantyckiego, po drugie: konieczność zrewidowania stosunków NATO-Rosja, po trzecie: skupienie większej uwagi na bezpieczeństwie w sensie kolektywnym, po czwarte - utrzymanie obecności sił amerykańskich na kontynencie europejskim.

Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Obrony Narodowej **dr hab. Rober Kupiecki**, stwierdził że szczyt w Newport planowany na wrzesień tego roku będzie pierwszym strategicznym szczytem NATO w XXI w. Podkreślił, jak ważnym staje się uzdrowienie procedur kolektywnej obrony oraz wzrost interoperacyjności sił natowskich. Aktualną koniecznością staje się także wzmocnienie wschodniej flanki NATO ze względu na brak racjonalności w działaniach Rosji.

Z kolei **Etienne de Durand**, Dyrektor Centrum Studiów nad Bezpieczeństwem we Francuskim Instytucie Spraw Międzynarodowych, w swojej prezentacji położył szczególny nacisk na konieczność zharmonizowania działań europejskich członków sojuszu z ich amerykańskimi partnerami oraz na kwestię *nuclear deterrence*, a także potrzebę wzmocnienia zdolności wojskowych. Słabością sojuszu według E. de Durand są różnice w podejściu do problematycznych kwestii oraz fragmentaryzacja działań podejmowanych przez europejskich członków NATO.

Dr Patrick Keller z Fundacji Konrada Adenauera będący Koordynatorem Polityki Zagranicznej i Bezpieczeństwa w Fundacji podkreślił konieczność dostosowania się NATO do wymogów nowej rzeczywistości, co jest warunkiem operatywności Sojuszu. Jego efektywność powinna polegać na sprawnym połączeniu zaangażowania w obronę terytorialną z przyjęciem horyzontu globalnego. Zwrócił także uwagę na niebagatelną rolę Niemiec w strukturach Sojuszu oraz wykazał, iż pomimo braku akceptacji społecznej, zauważalne są pewne symptomy świadczące o podejmowaniu działań w zakresie wzmocnienia militarnego, jak np. utrzymujące się na stałym poziomie wydatki w tym zakresie.

Drugim ważnym aspektem poruszonym podczas konferencji były nowe wyzwania dla przemysłu zbrojeniowego między konsolidacją a konkurencją. Debatę praktyków i ekspertów w tej dziedzinie poprzedziło wystąpienie Dyrektora Wykonawczej Europejskiej Agencji Obrony (EDA) **Claude-France Arnould**. Podkreśliła ona kluczowe znaczenie finansowania, planowania oraz współpracy w ramach polityki obronnej. Zaznaczyła, jak ważnymi i komplementarnymi są działania podejmowane w dziedzinie obronności przez UE i NATO. Przedstawiając procedury działania w ramach EDA, zwróciła szczególną uwagę na procedury certyfikacji, które jej zdaniem powinny zostać zoptymalizowane oraz przeprowadzane przy udziale władz państwowych w celu zwiększenia efektywności działań. Wyraźnie podkreśliła związek polityki obronności z problematyką przemysłu zbrojeniowego, co prowadzi do konieczności zapewnienia przyjaznego środowiska dla tego sektora gospodarki w Europie.

Debatę poruszającą kwestię nowych wyzwań dla przemysłu zbrojeniowego moderował **gen. Mieczysław Bieniek**, który podkreślił znaczenie planowania strategicznego

w ramach przemysłu zbrojeniowego oraz konieczność wymiany starego sprzętu oraz kosztów jakie to rodzi.

Również **Dr Andrzej Karkoszka** Dyrektor w ramach PZL-Świdnik S.A. AugustaWestland w Polsce zwrócił uwagę na nieuniknione i ciągle wzrastające procesy współzależności gospodarczej, które wywierają wpływ na decyzje polityczne. Niemniej, istotnym jest zapewnienie o pozostaniu na kontynencie europejskim przemysłu zbrojeniowego, który jest jedną z najważniejszych gałęzi gospodarki. Proces jego konsolidacji jest z jednej strony ogromną szansą, przed jaką stoją przedsiębiorstwa zbrojeniowe, a z drugiej wyzwaniem ze względu na zmniejszenie się ilości konkurujących ze sobą firm, a co za tym idzie - ograniczeniem rynku dla nowych podmiotów.

Porównując strukturę przemysłu zbrojeniowego Polski i Turcji, [Douglas Stevenson](#) Dyrektor IAM Raytheon w Polsce stwierdził, że kluczowym problemem na rynku zbrojeniowym w naszym kraju jest brak konkurencyjności, co znacząco ogranicza rozwój tego sektora. Podkreślił, że to nie badania i rozwój prowadzą do powstania konkurencyjnych firm, ale są one skutkiem działania finansowo stabilnych przedsiębiorstw. Głównym celem polskiego rynku zbrojeniowego powinno być według Douglasa Stevensona powstanie prawdziwie konkurencyjnego rynku.

Dyrektor Generalny Huty Stalowa Wola S.A. **Krzysztof Trofiniak** nawiązując do wypowiedzi swoich przedmówców podkreślił jak istotnym aspektem jest konsolidacja przemysłu zbrojeniowego. Zaznaczył, że w ramach tego procesu postępująca specjalizacja w produkcji uzbrojenia odgrywa kluczową rolę, co z kolei pociąga współpracę pomiędzy przedsiębiorstwami. Ponadto duże programy inwestycyjno-rozwojowe, obejmujące cały cykl życia uzbrojenia oraz jego ochronę, mają istotny wpływ na rozwój przedsiębiorstw. Równie ważna jest synergia oraz asymilacja nowego sprzętu, technologii. Podkreślił znaczenie współpracy przemysłu zbrojeniowego z wyższymi uczelniami.

Ostatnią problematyką poruszaną podczas konferencji była kwestia Wspólnej Polityki Obrony i Bezpieczeństwa (CSDP) po grudniowym szczycie Rady Europejskiej. Prowadzącym tą debatę był doradca Prezydenta RP, **prof. Roman Kuźniar**, który wygłosił kilka wstępnych uwag dotyczących kluczowego znaczenia, jakie nabiera ten aspekt współpracy w ramach UE.

Dr Zbigniew Włosowicz Zastępca Szefa Biura Bezpieczeństwa Narodowego na początku swojego przemówienia podkreślił, że wydarzenia na Ukrainie i realne zagrożenie, jakie pojawiło się w związku z tą sytuacją uświadamia zachodnim decydom, jak wciąż ważnym aspektem pozostaje polityka obronna. Dodał, że wypadki na Ukrainie mogą wpłynąć na przyspieszenie procesu reform w ramach CSDP. Ponadto zwrócił uwagę na bolesne skutki

postępującego procesu oszczędności wydatków na potrzeby związane z militariami, jakie możemy odczuwać w momencie realnego zagrożenia wojskowego.

Prof. Andrew Michta przestrzegał przed negatywną oceną CSDP oraz przedstawił kilka kluczowych zadań, przed jakimi stoi Wspólna Polityka Obrony i Bezpieczeństwa: 1. realne zaangażowanie w tę politykę tak, aby stała się ona ważnym aspektem UE, 2. kryzys ukraiński może stać się przyczynkiem do poprawy jakości zarządzania w ramach CSDP; 3. poszerzenie spektrum zainteresowania państw zrzeszonych w CSDP; 4. wykorzystanie już istniejących form współpracy regionalnej; 5. Współpraca NATO-UE.

Z kolei **prof. Peter Viggo Jakobsen** z Duńskiego Królewskiego Instytutu Strategicznego, rozwinął myśl zaprezentowaną przez wcześniejszego prelegenta kładąc szczególny nacisk na aspekt ekonomiczny podejmowanego zagadnienia. Podkreślił, że aspekt ten jest kluczowy dla prawidłowego funkcjonowania tej wciąż niedocenianej polityki. Europa zobligowana jest do zapewnienia solidnych podstaw finansowych dla wydatków militarnych, która to polityka zapewni konsolidację i wzrost konkurencyjności przemysłu zbrojeniowego.

Ekspert z Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych **Nathan Dufour** podkreślił, jak ważne staje się przyjęcie szerszej perspektywy zarówno gospodarczej, jak i społecznej oraz spojrzenie na problemy przez pryzmat zagrożeń energetycznych.

Prof. Artur Gruszczak z Instytutu Nauk Politycznych i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Jagiellońskiego zwrócił z kolei uwagę na rolę, jaką w ramach CSDP odgrywa Europejska Służba Działań Zewnętrznych. Jego zdaniem wciąż nie działa ona optymalnie, co staje się widoczne zwłaszcza podczas kryzysów, które wymagają szybkich i efektywnych działań.

W konferencji wzięli udział licznie zgromadzeni przedstawiciele środowiska akademickiego, korpusu dyplomatycznego i konsularnego, politycy oraz wojskowi. Ponadto wydarzenie to odbiło się szerokim echem w mediach krajowych, a także zagranicznych.